

SPIS RZECZY

Wstęp

ARCHITEKTURA W LATACH SZESZCZDZIESIĄTYCH: NADZIEJE I OBAWY	1
Zmieszanie i nuda	2
Oznaki rozwoju nowej tradycji	3
Rozwój miast	4
Architektura uniwersalna	7
Architektura uniwersalna i kierunek regionalny	8
Konstrukcja i jej implikacje przestrzenne	10
Różne podejście do przeszłości	12
Obecny stan rozwoju architektury	15
Bryły w przestrzeni	15
Architektura i rzeźba	17
Problem sklepienia	19
Ponowne architektoniczne uaktywnienie ściany	20
Konkluzja	23

Część pierwsza

HISTORIA — CZĘŚCIĄ ŻYCIA	25
Wstęp	26
Stosunek historyka do swego wieku	29
Potrzeba ciągłości	31
Historia współczesna	32
Identyfikacja metod	35
Fakty przejściowe i podstawowe	41
Architektura jako organizm	43
Sposób postępowania	47

Część druga

NASZE DZIEDZICTWO ARCHITEKTONICZNE	53
Nowa koncepcja przestrzeni: perspektywa	54
Perspektywa a urbanistyka	65

Warunki rozwoju miast	65
Miasto gwiazdkiste	66
Perspektywa a podstawowe elementy miasta	80
Ściana, plac i ulica	81
Bramante i otwarte trakty schodów	85
Michał Anioł i kształtowanie przestrzeni zewnętrznej	90
Jakie jest rzeczywiste znaczenie Area Capitolina?	95
Leonardo da Vinci i początki planowania regionalnego	97
Sykstus V (1585-1590) i planowanie barokowego Rzymu	101
Miasto średniowieczne i renesansowe	103
Sykstus V i jego pontyfikat	108
Plan generalny	118
Aspekt komunalny	127
Późny barok	134
Falująca ściana i miękka forma rzutu	137
Francesco Borromini (1599-1667)	137
Guarino Guarini (1624-1683)	149
Południowe Niemcy — Vierzehnheiligen	155
Organizacja przestrzeni zewnętrznych	162
Zespół rezydencyjny i natura	162
Pojedyncze place	169
Szeregi placów powiązanych	172

Część trzecia

ROZWÓJ NOWYCH MOŻLIWOŚCI	191
Uprzemysłowienie — wydarzenie o podstawowym znaczeniu	193
Żelazo	195
Wczesne konstrukcje żeliwne w Anglii	197
Sunderland Bridge	199
Wczesne konstrukcje żeliwne na kontynencie	202
Od kolumny żeliwnej do szkieletu stalowego	209
Kolumna z żeliwa	211
Ku konstrukcji stalowej	218
James Bogardus	224
St. Louis River Front	229
Wczesne budowle szkieletowe	233
Dźwigi	238
Rozłam między architekturą i techniką	241
Dyskusje	242
École Polytechnique: łączność między nauką i życiem	243
Potrzeba nowej architektury	243
Wzajemne stosunki architektury i techniki	245
Henri Labrouste, architekt-konstruktor, 1801-1875	247
Nowe problemy budownictwa — nowe rozwiązania	258
Hale targowe	258
Domy towarowe	263
Wielkie wystawy	273
Wielka Wystawa, Londyn, 1851	279
Wystawa Powszechna, Paryż, 1855	286
Wystawa Paryska z 1867 roku	290

Wystawa Paryska z 1878 roku	293
Wystawa Paryska z 1889 roku	298
Chicago, 1893	303
Nowe formy — nowe kształty	307
Gustave Eiffel i jego wieża	307

Część czwarta

POTRZEBA MORALNOŚCI W ARCHITEKTURZE	321
---	-----

Lata dziewięćdziesiąte — prekursorzy nowoczesnej architek- tury	322
Gdzie tkwiły źródła tego ruchu?	323
Bruksela ośrodkiem sztuki nowoczesnej, 1880-1890	325
Wkład Victora Horta	329
Giełda Berlage'a i potrzeba moralności	337
Otto Wagner i szkoła wiedeńska	346
Zelazobeton i jego wpływ na architekturę	352
A. G. Perret	358
Tony Garnier	361

Część piąta

OSIĄGNIĘCIA AMERYKAŃSKIE	365
------------------------------------	-----

Europa obserwuje produkcję amerykańską	367
Struktura przemysłu amerykańskiego	375
„Balloon frame” i uprzemysłowienie	377
„Balloon frame” i rozbudowa Zachodu	381
Wynalezienie „balloon frame”	382
George Washington Snow, 1797-1870	382
„Balloon frame” i krzesło typu Windsor	385
Płaskie powierzchnie w architekturze amerykańskiej	386
Rzut swobodny i pozbawiony geometrycznej sztywności	394
Szkoła chicagowska	400
Wielorodzinny budynek mieszkalny	408
Dążenie ku czystym formom	413
Budynek Leitera, 1889	414
Reliance Building, 1894	417
Sullivan: dom towarowy firmy Carson, Pirie, Scott, 1889-1906	420
Wpływ Wystawy Światowej w Chicago, 1893	425
Frank Lloyd Wright	428
Wright i amerykańskie osiągnięcia	428
Rzut w kształcie krzyża i plan wydłużony	432
Płaskie powierzchnie i struktura	437
Dążenie do organiczności	446
Budynki biurowe	451
Wpływ Franka Lloyd Wrighta	455

Część szósta

CZASO-PRZESTRZEŃ W SZTUCE, ARCHITEKTURZE I KONSTRUKCJI	459
--	-----

Nowa koncepcja przestrzeni: czas-przestrzeń	460
Czy potrzebni są nam artyści?	461

Poszukiwania w dziedzinie przestrzeni: kubizm	464
Srodki wyrazu artystycznego	467
Poszukiwania w dziedzinie ruchu: futuryzm	473
Malarstwo dzisiejsze	479
Konstrukcja i estetyka: płyta i płaszczyzna planu	481
Mosty Roberta Maillarta	481
Posłowie	498
Walter Gropius i rozwój architektury w Niemczech	507
Niemcy wieku dziewiętnastego	507
Walter Gropius	512
Niemcy powojenne i Bauhaus	516
Budynki Bauhausu w Dessau, 1926	522
Cele architektury	529
Walter Gropius w Ameryce	530
Znaczenie emigracji po 1930 roku	531
Walter Gropius na widowni amerykańskiego życia	533
Działalność architektoniczna	534
Gropius jako nauczyciel	543
Le Corbusier i środki wyrazu architektonicznego	545
Willa Saviole, 1928-1930	551
Konkurs Ligi Narodów, 1927 — architektura współczesna wysuwa się naprzód	556
Duże budowle i cele architektury	564
Działalność Le Corbusiera w latach 1938-1952	568
Mies van der Rohe i integralność formy	578
Składniki architektury Miesa van der Rohe	579
Country houses, 1923	582
Mies van der Rohe i osiedle mieszkaniowe Weissenhoff w Stuttgarcie, 1927	586
Mies van der Rohe buduje	592
O czystości formy	599
Alvar Aalto: żywiołowy i współczesny	602
Wzajemne uzupełnianie się różności i prostoty	603
Finlandia	606
Architektura fińska przed 1930 rokiem	606
Pierwsze budynki Aalto	609
Palmio: Sanatorium, 1929-1933	612
Ściana falująca	616
Sunila — fabryka i krajobraz, 1937-1939	624
Mairea	629
Organiczne projektowanie miast	633
Umeblowanie w jednostkach standardowych	639
Strona ludzka	640
Jörn Utzon i trzecie pokolenie	643
Powiązanie z przeszłością	643
Jörn Utzon	645
Pozłoma płaszczyzna jako element podstawowy	648
Prawo do ekspresji: sklepienie opery w Sydney	649
Zrozumienie sytuacji: teatr w Zurychu	657
Wzucie się w sytuację użytkownika	661
Rozwój architektury współczesnej	663

Międzynarodowe kongresy dotyczące nowego budownictwa i kształtowania dzisiejszej architektury	665
Kierunki uniwersalne i problemy lokalne	673

Część siódma

URBANISTYKA W XIX WIEKU	675
Początek wieku dziewiętnastego	676
Rue de Rivoli Napoleona I	682
Panowie zieleni: skwery Londynu	683
Place-ogrody Bloomsbury	692
Budownictwo mieszkaniowe na wielką skalę: Regent's Park	702
Ulica staje się czynnikiem dominującym: przebudowa Paryża w latach 1853-1868	708
Paryż pierwszej połowy dziewiętnastego wieku	708
„Trois Réseaux” Eugène Haussmanna	712
Place, bulwary, parki i roślinność	723
Miasto jako problem techniczny	731
Haussmann stosuje nowoczesne metody finansowania	735
Podstawowa jednostka ulicy	737
Skala ulicy	739
Przewidywania Haussmanna: znaczenie jego prac	743

Część ósma

URBANISTYKA JAKO PROBLEM LUDZKI	747
Koniec wieku dziewiętnastego	748
Ebenezer Howard i miasto-ogród	752
„Cité Industrielle” Tony Garniera — 1901-1904	755
Amsterdam i odrodzenie urbanistyki	762
Ogólny plan rozbudowy Amsterdamu, 1934	774
Powiązania spraw mieszkaniowych z życiem osobistym	780

Część dziewiąta

CZASO-PRZESTRZEŃ W URBANISTYCE	785
Współczesne podejście do urbanistyki	786
Zniszczenia czy przemiana?	789
Nowa skala w urbanistyce	795
„Parkway”	795
Wysokie budynki w otwartej przestrzeni	805
Centrum komunalne	815
Zmiana pojęcia miasta	828
Wnioski	838
SKOROWIDZ	846